

El teatre de Tots Sants

En diverses poblacions del país, grups d'aficionats preparen i duen a terme representacions

Librets antics de representacions teatrals pròpies de Tots Sants | Todocoleccion.net

A casa nostra, i **més enllà de menjar panellets i castanyes, el costum per Tots Sants marca altres rituals**. De fet, la festa ha acumulat al llarg dels anys una **gran tradició teatral**. En diverses poblacions del país, grups d'aficionats preparen i duen a terme **representacions del *Don Juan Tenorio* de José Zorrilla**. La vinculació de l'obra amb la celebració d'aquest diumenge, assenyala Carrutxa, "deriva del seu **caire fantàstic** i del paper protagonista dels difunts en el desenllaç de l'argument". El curiós del cas és que tot plegat ha generat no poques **versions paròdiques i burlesques**, que a Reus s'han pogut veure de manera habitual.

"Don Cuan Tanorio" al Bravium

Zorrilla va publicar *Don Juan Tenorio* el 1844, tot donant el protagonisme a un galant ja rellevant en peces teatrals del segle XVII, tals com *El burlador de Sevilla y convidado de piedra*, text atribuït a Tirso de Molina. Segons sembla, va adquirir una extraordinària popularitat i, a la segona meitat del segle XIX, es representava any rere any a la majoria de ciutats del territori. Amb el pas dels anys, es va readaptar al musical (com a exemple més clar, la sarsuela homònima). Val a dir que a Barcelona van tenir llarguíssimes vetllades, ja que després de la representació del treball de Zorrilla s'hi afegia la d'***El nuevo Tenorio* (1886), del reusenc Joaquim Bartrina** i de Rossend Arús.

El cas és que *Don Cuan Tanorio: Drama sangriento, aspelusnante, aspesmódico y harroroso, en siete actos y muchos cuadros*, de Llamp-Brochs; o *El Tenorio en broma. Animalasia en siete actes ascribida an verso i lenguaje barrejado al alcanse de todas las antilijensias*, de Nofre Lonze, van ser algunes de les paròdies més cèlebres. A Reus, el *Don Cuan Tanorio* ha estat un dels clàssics de Tots Sants de la mà del **Bravium Teatre**.

Els balls

Carrutxa apunta igualment que Joan Amades va subratllar la popularitat de les representacions del *Don Juan Tenorio* com si d'un **ball parlat** es tracés. De fet, al segle XIX era força habitual que hi hagués **teatre en places i carrers**. D'aquesta manera, el costum establert passava per sortir el vespre de Tots Sants i interpretar alguns dels passatges de l'obra "a la llum de les torxes i les atxes" dels participants. A banda del protagonista, hi apareixien els altres personatges descats de l'original, com ara doña Inés i la vella Brígida (interpretades per homes, però).

Igualment destacable és el **Ball de la mort**. L'etnògraf local **Salvador Palomar** en va destacar, en un treball publicat temps enrere, que a Reus es va recuperar a la dècada dels 80 i amb la voluntat de "recrear les danses de la mort històriques a partir d'un seguit de personatges d'estatus social ben divers". En la recuperació hi havia textos de nova creació i alguns elements tradicionals (tonades, cançons i alguns versets), "intentant apropar-se" a la dinàmica que tenien els antics balls parlats. La història se centrava en la mort, a la recerca del rei, el bisbe, l'usurer, la jove, el pagès vell i la malalta, "que l'accepten o la refusen, però acaben inevitablement emportats per ella".

El ball es representava a les places del nucli antic de la ciutat en el transcurs d'una professó d'ànimes, inspirada al seu temps en els fantasmes que, segons Amades, havien format part de les representacions de carrer del Ball del Tenorio. A la comarca, se sap de la representació del ball de la mort a la Selva. En va quedar constància, és més, l'any 1793.